Luonnonvarakeskus
laatinut Holmala & Paasivaara 22.4.2024

Ympäristövaliokunnan kuulemiseen 17.4.2024 liittyvä kirjallinen täydennys
Asia: E 17/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje_suurpedot_ennakkovaikuttaminen
Asia: E 18/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje, Bernin sopimuksen muuttaminen suden osalta

Lisäkysymys Venäjällä olevan metsäpeurakannan nykyisestä koosta

Venäjän Karjalan Fennicus-peurakannan koko on Danilov ym. (2018, 2020) mukaan nykyisin noin 2300 yksilön suuruinen. Mutta jää epäselväksi, että miten kanta on viime vuosina arvioitu, kun viimeisin Venäjän Karjalan kanta-arviointilento suoritettiin v. 2014. Lisäksi aikaa on jo kulunut tästäkin arviosta.

Aikaisemmin Karjalan kanta oli voimakkaasti taantuva n. reilun 30 vuoden aikana (keskimäärin 5 % lasku/vuosi). Nykyisiin arvioihin tulee siis suhtautua varauksella, koska tietääksemme Petroskoin tiedeakatemian väki ei ole päässyt lentämään ja laskemaan peuroja sitten vuoden 2014 ENPI Karelia CBC hankkeen jälkeen.

Aikanaan myös Danila Panchenko kollegoineen olivat pessimistisiä ENPI-hankkeen loppuseminaarissa 2014. Salametsästys oli seminaariin osallistuneiden Petroskoin tutkijoiden (mm. Danila P., Konstantin Tirronen, Leo Ljubdnik) suurin peurakantaa vaikuttava tekijä. ENPI-hankkeen aikana V. Karjalan kanta arvioitiin n. 2300 - 2400 suuruiseksi (Panchenko ym. 2016)

Johtopäätös: Karjalan populaatiota voidaan pitää suuremmassa sukupuuttoriskissä kuin Suomen populaatiota. Perusteena tieto kantojen koosta ja trendeistä. Nykyisin Suomen kanta on jo Venäjän Karjalaa suurempi eli noin 3000 ja se on ollut viime vuosina kasvussa tai vakaa. Mutta Venäjän Karjalan nykytiedossa on runsaasti epävarmuutta.

Lisäkysymys Onko koiran ja suden risteymä haitallinen puhtaan suden geneettiselle monimuotoisuudelle ja pitäisikö risteymät poistaa?

Koirasusi on määritelty vieraslajilainsäädännössä ei-toivotuksi ja kansallisesti haitalliseksi vieraslajiksi (https://vieraslajit.fi/lajit/MX.5014936 (vieraslajit.fi)). Kansallisessa suden kannanhoitosuunnitelmassa (MMM 2019) todetaankin, että DNA-perustaisesti tunnistettu risteymäyksilö poistetaan luonnosta Suomen riistakeskuksen myöntämällä luvalla.

Risteytymiset koiran kanssa uhkaavat susikannan geneettistä puhtautta ja ovat todennäköisesti haitaksi myös susikannan elinvoimaisuudelle. Sen vuoksi todetut koirasudet pitäisi poistaa luonnosta.

Mitään todennettua hyötyä koirien geeneistä ei ole osoitettu olevan sudelle, sillä domestikoitu koira selviää luonnossa merkittävästi heikommin edellytyksin verrattuna suteen.

Lisäkysymys Voidaanko susia siirtämällä paikata alueiden välistä heikkoa geenivirtaa ja näin vahvistaa geneettistä monimuotoisuutta, vaikka suden suojelu ei olisi suotuisalla tasolla?

Aikaa myöten populaatiossa kuolee yksilöitä, joiden mukana häviää geneettistä monimuotoisuutta sitä nopeammin mitä pienempi yksilöjoukko on. Geneettistä monimuotoisuutta voi tulla takaisin tulomuuton kautta saapuvien uusien yksilöiden mukana. Suomen susikanta on liian pieni säilyttääkseen geneettisen monimuotoisuutensa nykyisellä tasolla seuraavan 17 vuoden ajan (lyhyt aikaväli) tai pidemmällä aikavälillä. Nykyinen tulomuutto ei ole riittävää kompensoidakseen populaation monimuotoisuuden heikkenemistä. Lisähaastetta tuo se, että kanta on jakautunut kahtia: läntinen osakanta on eriytynyt itäisestä kannasta ja läntiset sudet lisääntyvät pääosin keskenään, mikä on kaventanut läntisen osakannan geneettistä monimuotoisuutta. Koska Länsi-Suomen osakanta on yksilömäärällisesti suurempi kuin Itä-Suomen osakanta, vaikuttaa sen alentunut geneettinen monimuotoisuus koko Suomen kannan monimuotoisuuteen alentavasti.

Siirtoistutusten haasteena on erityisesti se, että siirretty yksilö ei välttämättä jää alueelle vaan vaeltaa muualle tai jos jää, ei onnistu elinaikanaan saamaan jälkeläisiä. Alueella jonne eläin siirrettäisiin, pitäisi olla vapaata lajille soveltuvaa tilaa perustaa reviiri. Vaikutus perimän monimuotoisuuteen edellyttää sitä, että eläin pariutuu, tuottaa jälkeläisiä, jotka osaltaan elävät tuottamaan jälkeläisiä. Susikannan hoitosuunnitelmassa siirto-istutuksia ei pidetä tarpeellisina. Luken näkemys on, että siirtoistutukset eivät ole kustannustehokas tai varma menetelmä lisätä monimuotoisuutta, sillä niiden onnistuminen on erittäin epävarmaa ja luontaisen levittäytymisen mahdollistaminen ja tasaisemman esiintymisen tukeminen kannanhoidollisin toimenpitein auttaisi todennäköisemmin saavuttamaan halutun tavoitteen.

Susi on lajina hyvin kykenevä siirtymään pitkiäkin matkoja, eikä merkittäviä levittäytymisesteitä tunneta lajin osalta Suomessa. Jos Itä-Suomen ja Länsi-Suomen osakantojen välinen muuttoliike kasvaa ja kannat yhtenäistyvät eli niiden välille syntyy riittävä geenivirta, jako kahteen geneettiseen osa-populaatioon ei olisi enää perusteltua. Muuttoliikettä edistäisi susien tasaisempi esiintyminen poronhoitoalueen eteläpuolella (mm. Järvi-Suomi). Luonnonvarakeskus seuraa säännöllisesti susikannan geneettistä tilaa osana geneettistä monitorointia.